

NOTICIA SOBRE UN NOVO ACHÁDEGO EPIGRÁFICO ROMANO EN SAN PEDRO DE OLEIROS (RIBEIRA, A CORUÑA)

Por Rosa Mª FRANCO MASIDE

Departamento de Historia I.
Universidade de Santiago de Compostela.

Abstract: A new find of a Roman inscription from San Pedro de Oleiros (Ribeira, La Corunna)The occurrence of a broken stone with carved letters, set in a wall outside the churchyard of the parrish of San Pedro de Oleiros suggests the existence of a Roman inscription that joins other similar finds nearby.

Keywords: Roman inscription, A Coruña, Ribeira, San Pedro de Oleiros.

CONTEXTO

O ámbito no que aparece este epígrafe sitúase na porción máis occidental da península do Barbanza, concretamente, na parroquia de San Pedro de Oleiros. Existen perto de alí, a cinco kilómetros e na contigua parroquia de Santa Mª de Olveira, dous epígrafes romanos que se corresponden con sendas estelas funerarias. Un fragmento da primeira consérvase no Museo da Catedral de Santiago de Compostela (CIRG I, 80), mentres que a segunda estela permanece en paradeiro descoñecido dende o século XIX. Aínda así coñecemos o texto da inscrición desaparecida gracias ó testimonio que deixaron dela Martín Sarmiento, López Ferreiro, Barros Sivelo e tamén, gracias á máis recente lectura realizada, a partir do gravado de Martín Sarmiento, por Gerardo Pereira Menaut (CIRG I, 79).

A península do Barbanza posúe, a maiores, destacados expoñentes epigráficos e arqueolóxicos. No sector norte, dentro do concello de Porto do Son, coñecemos dós epígrafes votivos, achados o primeiro en Xuño e adicado a *Diana Venetrice* (CIRG I, 76) e o segundo no monte Dodro (CIRG I, 77). No mesmo concello apareceu unha placa funeraria, realizada en mármore branco e de excelente

epigraffa, que servía de base de altar na igrexa parroquial de Queiruga (CIRG I, 78). Así mesmo temos constancia da existencia dunha vila romana en Portosín, da que hai noticia, posuía un extenso mosaico. Habería que engadir, a esta serie de achádegos peninsulares, a estela funeraria localizada en Barro (Noia) (CIRG I, 75). As inscricións coñecidas no sector meridional da península son: a estela funeraria de Rianxo (CIRG I, 81) e dúas aras votivas localizadas máis ó interior, en San Pedro de Erbogo (Rois) (CIRG I, 20), parroquia próxima a Iria. Iria correspóndese co sector máis occidental da península do Barbanza e realiza as veces de ponto de ruptura de carga entre a ría, a península e a depresión meridiana, vía natural de comunicación por excelencia da Galicia marítima occidental, motivo polo que quizáis, presente esta poboación onde se encontraba o foro dos irienses, unha maior concentración epigráfica (CIRG I, 12-21).

TEXTO

Trátase dun fragmento de inscrición do que non podemos determinar a súa verdadeira función, probablemente funeraria ou votiva.

A pedra reutilizada preséntase recortada polos seus lados maiores, desaparecendo tamén calesquera referencia a existencia dunha cornisa ou dun zócalo.

73X14-15X18cm. Let. 5-6cm.

—O—
—M—
—O—
—VRI—
—QIC—
— — —
—NAI—
—O—
—VI—

Na primeira liña apréciase restos dunha letra innedintificable, aínda que pola traxectoria do sulco pudiera tratarse dunha letra O. Na segunda liña, pérdese parte da pedra no lado esquerdo, onde pudo haber existido unha letra, e a continuación apréciase unha clara letra M. Na terceira liña encontramos unha letra O, que ocupa unha posición central e que non ten letras gravadas á súa dereita. Na cuarta liña distinguimos as letras VRI moi deterioradas debido ó mal estado da parte inferior do fragmento. Na quinta liñas lemos parte dunha O, ou dunha Q, un I e parte dun C. A sexta liña contén trazos verticais que non chegan a ser identificados con letra

nengunha. Na liña sete apréciase o que parece o remate dunha letra N, e a continuación na mesma liña aparece un A e logo un I. Na liña oito apreciamos a letra O. Esta letra sitúase no extremo esquerdo da liña e mide cinco centímetros de diámetro. Dende o remate esquerdo da letra ata o extremo da pedra medimos oito centímetros e sin embargo non presenta máis letras polo que pudiera tratarse do remate dunha liña. Na liña nove falta pedra e só se aprecian dous trazos verticais, o primeiro inclinado á dereita e o segundo recto e pudiera ser un I. A liña dez pudo ter existido pero debido a fractura da pedra o texto pérdeuse.

CONCLUSIÓN

Debido ó estado de conservación dos restos epigráficos localizados no muro do atrio da igrexa parroquial de San Pedro de Oleiros, non podemos facer máis que constatar que nos encontramos ante unha inscrición romana da que polo seu estado fragmentario non podemos reconstruír o seu texto completo. Os indicios que podemos extraer inclínnanos, no obstante, a supor que se trata dunha estela funeraria ou votiva.

A presenza neste lugar desta inscrición resulta interesante porque se suma ó conxunto de outras dúas estelas aparecidas na paraxe de Bretal, na parroquia de Olveira. A concentración de tres epígrafes en cinco kilómetros á redonda quizais poda aportar algo de luz acerca da existencia dunha probable concentración de poboación considerablemente romanizada no sector máis occidental da península do Barbanza.

Agradecementos

A Jorge Guitián Castromil, Xoan Guitián Rivera e Ramón Fabregas Valcarce pola noticia da existencia da inscrición. A Gerardo Pereira Menaut pola lectura do epígrafe. Tamén a Manolo Villanueva Acuña.

FIGURA 2: Fotografía da inscrición obxecto do presente traballo.